

**VESTJYSK
GYMNASIUM
TARM**

OMSORGSPLAN

INDLEDNING

Fra tid til anden rammes elever og ansatte af sorg i forbindelse med sygdom og død. Skolen er en væsentlig medspiller i arbejdet med at bearbejde sorgen. Sorg håndteres ikke kun i hjemmet, alene eller med den nære familie. Ofte kan det være hjælpsomt at møde op på skolen og deltage i hverdagen blandt opmærksomme kammerater og kolleger i stedet for at være hjemme sammen med andre sorgramte. På VGT har vi et ønske om at kunne rumme sorgen og dermed også den elev eller ansatte, der er ramt.

Med denne plan ønsker vi at sikre, at der sker en kompetent og ensartet behandling af elever og medarbejdere, der enten udsættes for eller er vidne til traumatiske oplevelser. Planen uddeles til alle medarbejdere ved ansættelse, den findes i skolens personalehåndbog, samt på skolens hjemmeside.

Klasselæreren er ansvarlig for skolens omsorgsplan i den enkelte klasse.

Omsorgsplanen indeholder følgende afsnit

1. **Skilsmisse, alvorlig sygdom, kaossituationer o. lign.**
2. **Når en elev mister – i nærmeste familie**
3. **Når skolen mister en elev**
4. **Når skolen mister en lærer/medarbejder**
5. **Særlige forhold der kræver yderligere indsats**
6. **Professionel hjælp**
7. **Bilag: "Stikord til indholdet af samtalerne med eleverne i klassen efter dødsfald"**

1.

SKILSMISSE, ALVORLIG SYGDOM, KAOS-SITUATIONER OG LIGNENDE

Når ovenstående erfare, orienteres klasselæreren, efter aftale med eleven. Klasselæreren er forpligtet på at tale med eleven og henvise denne til skolens coach. Hvis eleven ønsker det, orienteres alle omkring klassen samt skolens ledelse.

Skolens coach eller evt. klasselæreren kontakter hjemmet, hvis eleven er under 18, for at afklare, hvad skolen kan gøre, for at støtte op om eleven. Aftalen skal indeholde en anvisning på evt. orientering af kammerater og lærere.

Aftalen forelægges relevante personer, og klasselærer og elevcoach sørger for opfølgning.

2.

NÅR EN ELEV MISTER - I NÆRMESTE FAMILIE

Klasselæreren orienteres efter aftale med eleven (evt. hjemmet, hvis eleven er under 18 år). Klasselæreren er forpligtet på, at alle omkring klassen samt skolens ledelse orienteres, såfremt dette er elevens/hjemmets ønske.

Klasselæreren i samarbejde med skolens coach aftaler med eleven, hvad der skal til for at støtte bedst muligt op om eleven. Er eleven under 18, skal hjemmet kontaktes mhp. at aftale, hvilken støtte eleven har brug for. Aftalen skal indeholde en anvisning på evt. orientering af kammerater og lærere

Aftalen forelægges relevante personer, og der gives mulighed for, at lærere og elever fra klassen kan få fri til at deltage i begravelse.

Over for den sørgende elev kan alle lærere vise deres deltagelse og støtte ved før eller efter en time at kontakte eleven og snakke et par ord, og herunder lægge op til, at der tales om det skete, også i timerne, hvis eleven har behov for det – evt. som en del af undervisningen.

Skolen sender under alle omstændigheder en bårbuket.

Sker dødsfaldet i en ferie – gennemføres det, der er muligt af proceduren, efter skolestart.

3. NÅR SKOLEN MISTER EN ELEV

Når meddelelsen kommer, orienteres rektor eller dennes stedfortræder, som træffer beslutning om, hvorvidt og hvordan lærerne skal orienteres, og som fastsætter tidspunkt for meddelelse om dødsfaldet til hele skolen.

Før skolen samles, hejses flaget på halv på et tidspunkt, som rektor fastsætter. Hvis klasselæreren og evt. andre medarbejdere er til stede, beslutter rektor efter samråd med dem, hvad der skal ske, når skolen samles, hvilke foranstaltninger der skal træffes i klasserne, og hvilke skemaændringer der er nødvendige. Dernæst sammenkaldes skolen.

Når skolen er samlet i festsalen giver rektor eller dennes stedfortræder meddelelse om dødsfaldet. Efter omstændighederne kan meddelelsen ledsages af mindeord, hvorefter alle rejser sig og mindes den, der er død. Efter en passende pause gør rektor derefter kort rede for vigtigheden af, at man bliver sammen i klasserne i stedet for at gå hjem, hvorefter alle bedes gå tilbage i klasserne. Evt. skema- eller lokaleændringer meddeles.

Når man kommer ud i klasserne igen, sørger læreren for, at der gives rimelig tid til at tale om det, der er sket, inden man går videre med det planlagte program. Læreren er opmærksom på, om der i klassen er enkelte elever, der ser ud til at have behov for særlig støtte, og tager naturligvis hensyn til, at der ikke kan forventes normal koncentration hos eleverne. I de klasser, hvor det er besluttet at iværksætte en egentlig krisebehandling, er det bedst at lade et sådant program strække sig over længere tid, alt efter behov. Administrationen sørger for den fornødne orientering af de klasser og lærere, som berøres af eventuelle ændringer i dagens normale forløb.

Samtaler i klasserne

Dagens skema fastholdes som det, der strukturerer samtalerne med eleverne. Det kan dog være hensigtsmæssigt at afvige fra det normale skema, således at der skabes det optimale rum for krisesamtaler med de mest berørte af den afdødes kammerater.

Beslutning om hvilke ændringer, der evt. skal ske, træffes før samling i festsalen af rektor i samråd med klasselærer og coach, og den eller de lærere, som kan tænkes involveret. Det kan være den/de, der netop skal undervise den afdødes klasse/hold, men det kan også være andre.

Det vigtigste er, at skolen sikrer, at alle elever, der har et personligt behov for at deltage i et krisebehandlingsforløb, har mulighed for det evt. i en eller flere nye grupper helt på tværs af klasser og hold. Det kan i nogle tilfælde vise sig nødvendigt at tilkalde en psykolog eller skaffe anden professionel krisehjælp udefra. Beslutning herom træffes af rektor i samråd med klasselæreren, skolens coach og de involverede lærere.

I løbet af de første dage herefter, tager rektor kontakt til hjemmet bl.a. med henblik på at aftale skolens deltagelse i begravelsen. Det kan komme på tale, at rektor og evt. klasselærer aflægger besøg i hjemmet.

Lærerne er opmærksomme på, at der kan være behov for at fortsætte eller gentage krisesamtaler i klasserne; de orienterer klasselæreren, skolens coach og rektor om, hvad de selv gør, eller stiller forslag til, hvad skolen kan gøre i forhold til enkelte klasser eller elever.

Medmindre der er tale om en begravelse i stilhed, skal de elever og medarbejdere, som ønsker at deltage i begravelsen have fri til dette. Der flages fra skolens flagstang efter de for begravelsesdage gældende regler.

Til begravelsen sender klassen evt. blomster/krans med bånd. Skolen sender under alle omstændigheder blomster/krans med bånd.

Sker dødsfaldet i en ferie – gennemføres det, der er muligt af proceduren, efter skolestart.

4. NÅR SKOLEN MISTER EN LÆRER/MEDARBEJDER

I tilfælde af dødsfald blandt skolens medarbejdere vil skolens ydre handlingsmønster være det samme, som når det drejer sig om dødsfald blandt eleverne.

Når dødsfaldet erfares, orienteres rektor straks. Skolens ledelse er forpligtet på, at alle ansatte orienteres.

Lærerne vil det omfang, det er naturligt, tale med eleverne om afdøde i de første timer efter, at dødsfaldet er blevet kendt.

Ansatte, som rammes af sorg, og som ikke formår at gennemføre en normal skoledag, fritages fra dette. Skolens ledelse kan tilkalde psykologbistand, hvis der er behov. Så vidt muligt skal det undgås at sende klasser hjem.

I det omfang, det er praktisk muligt, gives de ansatte og elever mulighed for at deltage i begravelsen.

Der flages på halv stang på selve dødsdagen. Endvidere flages der på begravelsesdagen.

Skolen/personalet sender blomster/krans med bånd.

Sker dødsfaldet i en ferie – gennemføres det, der er muligt af proceduren, efter skolestart.

5.

SÆRLIGE FORHOLD DER KRÆVER YDERLIGERE INDSATS

Særlige tilfælde med særlige foranstaltninger kan være

- selvmordsforsøg
- dødsfald der skyldes selvmord eller en forbrydelse
- tilfælde hvor flere elever omkommer samtidig i trafikken
- ulykker der medfører alvorlig invaliditet

I sådanne situationer må skolens indsats forstærkes og på nogle punkter måske ændres. I den forbindelse er det vigtigt straks at få skabt et tillidsfuldt samarbejde mellem skolen, de berørte familier og relevante myndigheder.

6.

PROFESSIONEL HJÆLP

I tilfælde hvor personer er særligt hårdt ramt af sorg, kan skolens elevcoach kan være behjælpelig med at skabe overblik over mulighederne for at få professionel hjælp.

Når det drejer sig om elever, der har behov for støtte eller lærere, der ønsker hjælp til at tackle problemer, kan den kommunale psykologordning for unge være et godt sted at henvende sig. Skolens elevcoach hjælper med at skaffe kontakt.

Lærere med personlige problemer har også mulighed for at henvende sig til GL's rådgivning.

7. BILAG

”Stikord til indholdet af samtalerne med eleverne i klassen efter et dødsfald”

Forslagene i det følgende er et idékatalog, hvorfra man kan tage de forslag, som man selv føler sig bedst tilpas med.

Læreren indleder med at forklare, hvad tanken er med samtalen:

- et dødsfald medfører mange indtryk og reaktioner, som det er vigtigt at snakke om
- der skal tid til at snakke, fordi det hjælper en til at fatte det, der er sket
- når nogen dør, fyldes vi med følelser og tanker, som gør os kede af det eller bange
- ved at tale om det der er sket, forstår vi bedre andres følelser og kan støtte hinanden

Læreren forbereder eleverne på, at det kan være smertefuldt at tale om det der er sket, men at det vil betyde, at det på længere sigt vil hjælpe til at det gør mindre ondt.

Der gælder nogle regler for samtalen:

- ingen fortæller nogen udenfor klassen, hvad de har hørt andre sige de har tænkt eller følt
- ingen må bagefter blive kritiseret for, hvad de har sagt eller hvordan de har reageret
- det er helt i orden, at nogen græder eller giver udtryk for vrede over det, der er sket
- hver enkelt skal kun tale for sig selv, og det er helt i orden kun at lytte

Stil nogle indledende spørgsmål, som alle i princippet kan svare på:

- Hvor var du, da du hørte at NN var død?
- Hvornår fik du det at vide? Hvordan fik du det at vide?

Dette bidrager til at stykke den enkeltes oplevelse sammen, og det skaber en fælles platform for forståelse af det, der er sket. Påtrængende minder, især sanseindtryk, kan være svære at bearbejde. Bl.a. derfor er behovet stort for korrekt og fyldestgørende information.

Det kan være værdifuldt at tage en runde, hvor hver enkelt elev har lejlighed til at fortælle sin egen historie. Fx kan det at fortælle om stærke sanseindtryk være med til at tage brodden af disse indtryk.

Det er godt, hvis man kan lægge op til elevindlæg, der f.eks. begynder sådan:

- Det første jeg tænkte på, da jeg hørte det var, ...
- Det værste ved det, der er sket, er ...
- Jeg er mest ked af det, når jeg tænker på, ...

eller hvis eleverne kan fortælle, hvordan de reagerede på meddelelsen om dødsfaldet, og hvad det rent konkret er, der gør dem bange, vrede og kede af det. Det virker fremmede på en sådan måde, hvis læreren i sine spørgsmål benytter tilsvarende konkrete formuleringer, hvorimod det virker hæmmende, hvis man f.eks. spørger, bredt/abstrakt: Hvad følte du, da... el.lign.

Når man er kommet igennem runden med tanker og reaktioner, er det en god ide, hvis læreren:

- understreger de fælles træk, der er i elevernes historier - men samtidig påpeger, at det er helt normalt at mennesker oplever og reagerer forskelligt.
- forbereder eleverne på, at de kan reagere anderledes i senere faser, og at det er vigtigt at få sat ord på sin angst eller vrede, eller på de problemer, man har med sit forhold til den døde (selvbebrejdelser over det man gjorde eller ikke fik gjort).

Det er godt at give eleverne råd om, hvordan de kan bearbejde deres egen sorg, fx ved at:

- tale med forældre, søskende og kammerater om det der er sket, og den der er død
- deltage i begravelsen og senere besøge gravstedet
- besøge den døde familie og tale om den døde, se billeder m.m.
- skrive et brev til klassekammeraten ved dødsfald i dennes familie
- skrive dagbog, breve, digte osv.
- udfærdige en dødsannonce sammen med klassen og indrykke den på klassens vegne
- læse om sorgforløb m.m.

Inden samtalen i klassen slutter, bør læreren foretage en opsummering af, hvad der nu er nået, og lægge op til en planlægning af, hvad der skal ske fremover.

Man kan fx drøfte:

- klassens rolle ved begravelsen (blomster, transport, påklædning).

Man kan tage stilling til:

- om man skal lave en fælles hilsen til den døde familie, eller
- nogen skal tage på besøg på klassens vegne el.lign.

Det vil være godt, hvis læreren inviterer til flere samtaler på et senere tidspunkt. (Erfaringen viser, at der kan være behov for at tale om et elevdødsfald i en klasse igen flere måneder, endog år, efter.) Det er også en god ide at efterlyse spørgsmål, kommentarer og reaktioner på selve samtalen, inden man slutter.

Det vil herefter uden tvivl være lettere at fortsætte skoledagen eller tage hjem, fordi eleverne har haft lejlighed til at få talt ud om begivenheden, mens det følelsesmæssige pres er allerstørst, og fordi de har fået mulighed for at få deres egen sorg-reaktion (eller mangel på sorg?) sat ind i en sammenhæng og ikke blot står alene med det hele.